

ВІДГУК

**офіційного опонента Костікової Ілони Іванівни,
доктора педагогічних наук, професора,
на дисертаційну роботу ЧЖАН ЛЕЙ**

**«Застосування мережевого навчання у загальноосвітньому циклі з
підготовки бакалаврів», подану на здобуття наукового ступеня доктора
філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», галузь знань
«Освіта/Педагогіка»**

Актуальність дисертаційної роботи. Педагогічна доцільність дослідження дисертантки обумовлена застосуванням мережевого навчання у загальноосвітньому циклі з підготовки бакалаврів. У роботі здійснено аналіз теоретичних засад і досвіду застосування мережевого навчання з підготовки бакалаврів у вишах КНР для реалізації найкращих напрацювань в Україні.

Важливого значення набуває питання підготовки бакалаврів у загальноосвітньому циклі у контексті мережевого навчання в КНР, досвід успішного впровадження освітніх інновацій. У дисертації слушно звернута увага на недостатність розробки означеної проблеми, чітко вказано на аспекти, що знайшли своє відображення в сучасних дослідженнях; авторкою визначено власну нішу у науковому просторі. З огляду на це, цілком виправданим видається прагнення дисертантки глибше дослідити окреслену проблему.

Зв'язок з науковими програмами, планами, темами. Дисертація є складовою частиною наукового дослідження, яке виконано в межах комплексної теми кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця за темою № 1/2020 «Управління формуванням професійних компетентностей майбутніх фахівців в умовах інформаційного полікультурного освітнього простору» (номер державної реєстрації 0120U104231). Тему дослідження затверджено вченою радою Харківського національного економічного університету імені Семена Кузнеця (протокол № 1403-С від 27.10.2021р.

Вищезазначене дає підстави для визначення дослідження як актуального та своєчасного.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ступінь обґрунтованості наукових положень, стверджень, висновків і подальших рекомендацій, які сформульовано в дисертації, є високою й базується на аналізі достатньої кількості наукових джерел за даною проблемою, – китайських, закордонних, національних; скоординованій постановці мети й завдань дисертації, логічному науковому апараті, використанні сучасних методів наукового дослідження, критичному аналізі отриманих результатів, формулюванні отриманих власних висновків.

Достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій. Достовірність результатів дисертаційного дослідження забезпечується: чіткістю наукового апарату дослідження (мети, завдань, об'єкту, предмету); поєднанням відповідних загальнонаукових методів дослідження; широкою джерельною базою (225 найменувань, із них 27 джерел китайською мовою і 96 джерел англійською мовою), аналізом нормативних документів; ґрунтовним аналізом стану наукової розробки проблеми дослідження. Для дисертації характерні аналітичні методи. Авторка уважно та неупереджено аналізує, розмірковує над даними, цифрами, фактами дослідження.

Наукова новизна результатів дослідження полягає у тому, що вперше здійснено аналіз теоретичних засад та досвіду застосування мережевого навчання в загальноосвітньому циклі підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти Китайської Народної Республіки (КНР); узагальнено досвід підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти КНР в умовах мережевого навчання; окреслено напрями імплементації досвіду використання мережевого навчання у процесі підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу закладів вищої освіти в університетах України.

Практичне значення результатів дослідження. Результати дослідження можна застосовувати у практичній діяльності. Авторкою пропоновано

результати дослідження, що зможуть бути використані для інтерпретації теорії і практичного досвіду застосування мережевого навчання в загальноосвітньому циклі підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти України. Це сприятиме збагаченню теорії та методики професійної підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в умовах мережевого навчання в закладах вищої освіти України. Практична цінність підготовлених матеріалів сприятиме попередженню труднощів в організації мережевого навчання здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, усвідомленню й аналізу перебігу складних процесів, що відбуваються в освітньому просторі в сучасних умовах, розширенню можливостей щодо усунення наявних суперечностей у сучасній освітній практиці, визначенню шляхів подальшого вдосконалення підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в умовах мережевого навчання.

Практичне значення роботи підтверджується її впровадженням в освітній процес Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди, Україна (довідка № 01/10-25 від 08.01.2025), Професійного коледжу інформаційної інженерії Шиджачжуан, КНР (довідка б/н від 09.01.2025).

Повнота викладу результатів дослідження в опублікованих працях. За темою дисертаційної роботи вийшло друком 9 публікацій (з них 8 — одноосібні): 5 одноосібних статей у наукових фахових виданнях України, 3 тез доповідей у збірках матеріалів науково-практичних конференцій і 1 есе у збірнику есе програми авторського курсу. Цілком належним, на наш погляд, є рівень повноти викладу авторкою основних положень, результатів і висновків дисертації в наукових періодичних фахових виданнях України.

Характеристика основних положень роботи. В дисертації у першому розділі «Теоретичні основи використання мережевого навчання в системі підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу» авторкою уточнено суть і значення мережевого навчання у закладах вищої освіти,

охарактеризовано професійну підготовку бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в умовах мережевого навчання.

На наш погляд, особливого значення у першому розділі набуває намагання авторки визначити ключову дефініцію дослідження «мережеве навчання у загальноосвітньому циклі з підготовки бакалаврів», схарактеризувати професійну підготовку бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в закладах вищої освіти України. Значущість роботи, що рецензується, підсилюється з'ясуванням того, як інтерпретується опис організації мережевого навчання бакалаврів у закладах вищої освіти КНР на підставі низки державних освітніх документів КНР. Дотичною є характеристика ключової ролі сучасних інформаційно-комунікаційних технологій в організації мережевого навчання для підготовки бакалаврів.

У другому розділі «Досвід підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти КНР в умовах мережевого навчання» авторкою узагальнено досвід застосування мережевого навчання у загальноосвітньому циклі підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти КНР.

Заслуговує, на наш погляд, особливого схвалення у другому розділі роботи критичний аналіз найпоширеніших онлайн навчальних платформ, що використовуються для підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти КНР в умовах мережевого навчання, як-то Talkweb, SmartClass. Саме ця прогалина сприяла формуванню і розвитку основних онлайн навчальних платформ в КНР (QQ групи WeChat, групи Dingding Douyin, Bilibili, YuClassroom, Dingding тощо).

Як позитивний момент необхідно відзначити, що авторка у другому розділі розглядає навчально-методичне забезпечення мережевого навчання бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в закладах вищої освіти КНР. Схвальним є окреслення мети і завдань освітніх програм підготовки бакалаврів у закладах вищої освіти в умовах мережевого навчання. Важливим у роботі є критичне ставлення авторки до деяких проблем з дисциплін загальноосвітнього

циклу (гуманітарні і суспільні науки, природничі науки і технології, інновації та підприємництво, фізична і художня освіта) в закладах вищої освіти КНР.

Заслужують на увагу Таблиця 2.1 щодо видів онлайн навчальних платформ у КНР з детальною їх характеристикою і Таблиця 2.2. щодо переліку незвичних для України дисциплін, на прикладі Університету Тайчжоу в КНР, як-то «Прагнення до щастя: погляд з історії китайської етики», «У пошуках щастя: історія західної етики», «Психологія щастя» тощо.

У третьому розділі «Модернізація освітнього процесу в закладах вищої освіти в умовах мережевого навчання» авторкою окреслено процес модернізацію освітнього процесу в закладах вищої освіти, визначено напрями імплементації досвіду використання мережевого навчання у процесі підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу закладів вищої освіти в університетах України.

Заслужує, на наш погляд, особливого схвалення у третьому розділі опис основних векторів модернізації освітнього процесу в закладах вищої освіти. На нашу думку, цікавими є опис напрямів імплементації досвіду використання мережевого навчання у процесі підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу закладів вищої освіти в університетах України на трьох рівнях: виш, викладач, студент.

Проте, попри велику та чималу потужну аналітичну роботу, до дисертації є певні зауваження і побажання.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації:

1. У темі роботи відсутня назва країни – КНР, відносно якої проводиться дослідження. Це певним чином вводить в оману щодо об'єкту і предмету дослідження. У вступі роботи корисно було б дати спочатку посилання на китайських науковців, які опікувалися названою проблемою, а вже потім закордонних, українських, що зробило би одразу наголос на країні КНР.

2. У першому розділі роботи пропонується аналіз професійної підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в закладах

вищої освіти України, проте китайські дисципліни загальноосвітнього циклу дуже відрізняються від подібних в Україні. А визначення організації мережевого навчання бакалаврів у закладах вищої освіти КНР не пов'язано із аналізом мережевого навчання бакалаврів України. Таке співставлення посилило б специфіку дослідження.

3. У другому розділі дисертаційного дослідження визначено навчальні платформи для підготовки бакалаврів за дисциплінами загальноосвітнього циклу в умовах мережевого навчання як даність, проте було б краще надати підґрунтя їх визначень, наприклад, дані про популярність серед студентів і викладачів, власний досвід авторки дисертації тощо. При визначенні навчально-методичного забезпечення мережевого навчання бакалаврів було б доцільним вказати не загальновідомі, а особливі для КНР організаційні форми, методи, засоби навчання з урахуванням традиційно великих (60 осіб) академічних груп студентів КНР.

4. У третьому розділі дисертації, було б корисно дати методологію визначення заявлених тенденцій, дати аналіз того, як авторка їх визначала, за допомогою яких методів. До того ж само визначення модернізації доволі розпливчате, і здебільшого присвячене освітньому середовищу та його складовим, що не стосується завдань досліджень. Також вартувало б дати напрями імплементації досвіду на більш широких прикладах: регіональний, національний.

5. У запропонованих наприкінці роботи додатках відсутні сертифікати дисертантки як учасниці конференцій, що посилило б апробацію дослідження.

Водночас вважаємо, що вказані зауваження та побажання мають дискусійний характер, не зменшують загальної позитивної оцінки й теоретичної, наукової цінності виконаної роботи, яка є актуальним, самостійним і завершеним дослідженням.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

Дисертаційна робота ЧЖАН ЛЕЙ «Застосування мережевого навчання у загальноосвітньому циклі з підготовки бакалаврів», за своїм змістом відповідає спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки».

Дисертація має значущість для сучасної освіти і науки, практики підготовки бакалаврів. Робота виконана на високому науково-методологічному і теоретичному рівні. За актуальністю, науковою новизною, вірогідністю та практичною цінністю, змістом, завершеністю дисертація відповідає сучасним вимогам.

Робота є завершеною працею, в ній отримано нові обґрунтовані результати. Усе це дає підстави дійти висновку про те, що представлена на захист дисертація ЧЖАН ЛЕЙ «Застосування мережевого навчання у загальноосвітньому циклі з підготовки бакалаврів» відповідає вимогам до дисертацій, порядку присудження наукового ступеня доктора філософії, затвердженими Наказом МОН України від 12.01.2017 р. № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертацій» (зі змінами, внесеними згідно Наказу МОН України від 31.05.2019 р. №759) і Постановою Кабінету Міністрів України від 12.01.2022 № 44 «Про затвердження Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії» (зі змінами, внесеними згідно Постанови Кабінету Міністрів України від 21.03.2022 № 341), а її авторка – ЧЖАН ЛЕЙ – заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки», галузь знань «Освіта/Педагогіка».

Опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
в.о.завідувача кафедри теорії і практики
англійської мови та зарубіжної літератури
імені професора Михайла Гетманця
Харківського національного педагогічного
університету імені Г. С. Сковороди

Ілона КОСТИКОВА

Підпис
засвідчується зав. загальн.

03.06.2023 р.